

Сучасні тенденції розвитку «Арабського пробудження» та їх вплив на реалізацію зовнішньоекономічної стратегії України на Африканському континенті

УДК 327:94

В'ячеслав ШВЕД,
науковий співробітник
Інституту світової економіки
і міжнародних відносин НАН
України

У нашій країні досі не надають належної уваги Африканському континенту. За 22 роки існування Україна спромоглася відкрити всього 6 диппредставництв у країнах Африки, що на південь від Сахари. Лише нещодавно, 4 червня нинішнього року Міністр закордонних справ України Л. Кожара відзначив важливість співпраці з країнами цього континенту. Під час зустрічі з послами низки країн Африки, Азії та Латинської Америки, які працюють у нашій державі за сумісництвом, Л. Кожара заявив, що Україна відкрита до співпраці з країнами Африки, Азії та Латинської Америки, чії ринки втратила після розпаду СРСР. Міністр нагадав дипломатам, що за доби існування СРСР Україна виробляла понад 16 % ВВП Радянського Союзу, у військово-промисловому комплексі її частка сягала 35 %. «Це робить потенціал України достатньо висо-

ким. Ми хочемо відновлювати співробітництво у ваших країнах, існує достатньо високий потенціал для розвитку нашої співпраці. Тим більше, що Україну і держави, які ви представляєте, пов'язують багаторічні узи дружби, взаєморозуміння і взаємовигідної співпраці», – наголосив Л. Кожара. Він також зазначив, що за умов модернізації промисловості і транспортної інфраструктури в багатьох країнах Африки та Латинської Америки Україна готова надати свої товари та послуги. За словами міністра, така співпраця «сприятиме зростанню взаємного товарообігу та в підсумку – зростанню добробуту наших народів».

Для налагодження плідної економічної співпраці України з державами Африканського континенту вкрай важливо також урахувати, які ж могутні трансформаційні політичні та цивілізаційні процеси найбільш активно впливають на цей континент, сприяють прискоренню та поглибленню в його просторі модернізаційних змін. До таких, безумовно, належить могутня хвиля «Арабського пробудження», яка охопила сьогодні увесь Арабський світ і у своїй основі є процесом його цивілізаційної натуралізації, повернення до свого цивілізаційного коду.

Арабський світ та Африканський континент були

Summary
Major changes to be called "African breakthrough" in which as a result of rapid economic growth in the continent, Africa can become a new "engine" of growth of the world economy, replacing the role that China and India. This conclusion was announced in a report the IMF. According to the authors, this year the African economies to grow by 5.6% in the next year - by 6.1%. And if in 2013 in 19 of 45 countries in Africa south of the Sahara economic growth will exceed 6%, whereas in 2014 - already in 24 countries
Keywords: African continent, the International Chamber of Commerce, Customs Union, Africa, Ukraine

століттями тісно взаємопов'язані. Уся Північна Африка від Марокко до Єгипту є складовою арабського простору. Саме тут знаходяться такі країни як Туніс, Єгипет і Лівія, які започаткували широкомасштабний і довготривалий процес «Арабського пробудження». Як відзначають експерти, події, що відбуваються сьогодні в рамках процесу «Арабського пробудження», представляють собою лише перший етап системної трансформації всього регіону, який може продовжуватися ще протягом десятків років. Нині спостерігаємо завершення першого етапу цього процесу, що характеризується певним тимчасовим від-

ступом проісламських сил, контрнаступом «асабійї» у її суперництві з «уммою», представником якої є «Брати-мусульмани» та відсторонений унаслідок військового перевороту президент Єгипту М. Мурсі.

Нинішні драматичні події в Єгипті, на нашу думку, повинні привести політичні партії та рухи поміркованого ісламу, як і їхніх лідерів, до глибокого осмислення набутого практичного досвіду, засвоєння та врахування останніх уроків і підштовхнути їх до подальшої модернізації своїх програм, принципів діяльності та форм активної участі в сучасному політичному житті країн.

Вячеслав Швед. Сучасні тенденції розвитку «Арабського пробудження» та їх вплив на реалізацію зовнішньоекономічної стратегії України на Африканському континенті

«Арабське пробудження» вже сьогодні має великий вплив на Африканський континент. Це значною мірою пов'язано зі швидким розповсюдженням ісламу в країнах, що межують із арабським ареалом, передусім Західній Африці. Іслам у державах Тропічної Африки, так званої Субсахарської Африки, на сьогодні фактично виокремився в автономну даність, яка набуває своїх особливих рис і відмінностей. Однак найголовнішим впливом «Арабського пробудження», «Арабської весни» стане очікувана «Африканська весна» – тобто феномен виходу Африканського континенту на передовий рубіж розвитку людства. У першій половині ХХІ ст. цей континент може стати таким, що найшвидше розвивається. До 2050 р. його населення збільшиться з 1 млрд. людей до 2 млрд., відповідно у 2 рази збільшиться й ринок збуту.

Зазначимо, що сьогодні боротьба за ринки збуту Африки, її колосальні сировинні ресурси досягла нечуваної гостроти. Якщо буквально вчора вперед вирвався Китай, то сьогодні йому наступають на п'яті США та Євросоюз.

Фактично, лише Україна випадає з цього змагання, розриваючись немов той буриданів віслик між надуманою дилемою – Євросоюз чи Митний союз, реально втрачаючи навіть ті позиції та здобутки, які були раніше.

На нашу думку, передусім потрібно ввести Африканський континент у наш загальноукраїнський науково-аналітичний простір. Доки в Україні не з'явиться своя достатньо серйозна і кваліфікована африканіс-

тика, годі сподіватися на позитивні зрушення. Причому існує активний попит на соціально-економічні та соціально-політичні її спеціалізації. Донині в Україні існують лише окремі локальні осередки африканістики в Інституті міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, Інституті світової економіки і міжнародних відносин НАН України та ще в деяких місцях. Фактично, йдеться лише про окремих фахівців, а не спеціальні структури. Тому, скажімо, не бачимо жодної серйозної аналітичної доповіді щодо нашого співробітництва з Африканським континентом для вищого керівництва країни. Відтак, якщо науковці не донесли важливість і актуальність африканської теми для вищого керівництва України, то дуже важко зрушити питання з нинішньої точки замерзання.

За таких умов особливе значення має активна робота громадських, неурядових організацій, і серед них – «Африканська рада в Україні», «Центр Українсько-Африканських досліджень» та інших, які чималою мірою здатні компенсувати нерозвиненість української офіційної африканістики, надати серйозну допомогу її подальшому розвитку, сформуванню в українському суспільстві усвідомлення важливості африканської проблематики.

Гадаємо, що сьогодні можемо висунути таку ініціативу – запропонувати Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України спільно з керівництвом Національної академії наук України, Національної академії України замовити аналі-

тичну доповідь «Проблеми та перспективи розвитку економічного співробітництва України з країнами Африканського континенту». Для її належної підготовки провести організаційну та науково-методичну підготовку, створити авторський колектив, визначити його керівників, терміни виконання. Підготовка такої доповіді має бути для відповідних наукових підрозділів справою першочергового значення. При цьому буде вкрай важливим забезпечити тісний взаємозв'язок науковців із практичними працівниками МЗС України, іншими міністерствами та відомствами, Українським національним комітетом Міжнародної торгової палати, бізнесовими колами, громадськими організаціями.

Думається, що підготовка, презентація та інформаційний супровід вказаної аналітичної доповіді стане тією базою, що дозволить надати серйозного поштовху розвитку економічного співробітництва України з країнами Африканського континенту.

Список використаних джерел:

1. Україна повертається на ринки Африки, Азії і Латинської Америки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25006784.html>.
2. Швед В. Цивілізаційно-культурний зміст «арабської весни» та головні особливості її сучасного етапу // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2012. – Вип. 6. – 249 с.
3. Круглий стіл: Український і африканський бізнес не розуміють один одного // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uatna.ukrnews/Ukraine/2013/04/29/19344>.

АНОТАЦІЯ

До серйозних змін належить так званий «африканський прорив», за якого внаслідок швидких темпів економічного зростання країн континенту Африка здатна стати новим «локомотивом» зростання світової економіки, замінивши в цій ролі Китай та Індію [1]. Такий висновок було озвучено в доповіді МВФ. За оцінками її авторів, у поточному році економіка африканських країн зростає на 5,6 %, у наступному – на 6,1 %. Причому, якщо у 2013 р. у 19 з 45 держав Африки на південь від Сахари економічне зростання перевищить 6 %, то вже у 2014 р. – у 24 країнах.

Ключові слова: Африканський континент, Міжнародна торгова палата, Митний союз, Африка, Україна

АННОТАЦИЯ

К серьезным изменениям относится так называемый «африканский прорыв», при котором вследствие быстрых темпов экономического роста стран континента Африка способна стать новым «локомотивом» роста мировой экономики, заменив в этой роли Китай и Индию [1]. Такой вывод был озвучен в докладе МВФ. По оценкам его авторов, в текущем году экономика африканских стран вырастет на 5,6 %, в следующем – на 6,1 %. Причем, если в 2013 г. в 19 из 45 государств Африки южнее Сахары экономический рост превысит 6 %, то уже в 2014 г. – в 24 странах.

Ключевые слова: Африканский континент, Международная торговая палата, Таможенный союз, Африка, Украина